

John Steinbeck

HIIRIÄ JA IHMISIÄ DRAAMATEHTÄVÄT

Heli Alku, Disa Kamula, Virpi Matala

Ennen näiden harjoitusten tekemistä opiskelijoiden olisi hyvä tuntea näytelmän tarina. Voitte esimerkiksi käydä katsomassa näytelmän *Hiiriä ja ihmisiä* Tampereen Teatterissa tai lukea John Steinbeckin romaanin tai katsoa siitä tehdyn elokuvan. Näytelmän katsomisen jälkeen siitä on hyvä keskustella yhdessä: alkuasetelmasta, teemasta, käännekohtasta, loppuratkaisusta, henkilöistä (luonne, ulkonäkö, motiivit, tausta, muutokset, suhteet toisiin ihmisiin jne.) Apua tähän keskusteluun saat myös *Hiiriä ja ihmisiä* -opettajien paketista.

Draamatehtävät

Rooli seinälle	1
Kollektiivinen rooli	1
Jana-harjoitus mielipiteiden kartoittajana ja keskustelun avaajana	1
Kaksi ryhmää – kaksi roolia	1
Kuuma tuoli.....	1
Kätkeyt ajatukset	2
Improvisaatio pienryhmissä	2
Kohtauksia eri tyyllilajeilla.....	2
Vaihtoehtoinen lopetus – Lennyn Oikeudenkäynti.....	3
Lööppi	3
Liikkumattomat patsaat	3
Intiaanipokeri	3
Liioittelupiiri	3
Tunnejana	4

Rooli seinälle

Piirretään päähenkilöiden Georgen ja Lennien ääri viivat isoille papereille. Kuljetaan yhdessä näiden paperihahmojen ympärillä. Jokaisella on tussi, jolla kirjoittaa esiin tulleita luonteenpiirteitä tai havaintoja tästä henkilöstä ääri viivojen ulko- tai sisäpuolelle. Lopuksi tarkastellaan havaintoja ja keskustellaan niistä. Tarpeen tullen tehdään lisäyksiä.

Kollektiivinen rooli

Ryhmän jäsenet omaksuvat yhteisen kollektiivisen roolin. Kaikki näyttävät aluksi esimerkiksi Lennietä. Sen jälkeen Georgea jne. Toimitaan hetki kollektiivisesti roolihenkilön tavoin.

Jana-harjoitus mielipiteiden kartoittajana ja keskustelun avaajana

Ryhmän yksilöiden mielipiteitä voi kartoittaa jana-harjoituksella. Opettaja näyttää tilassa olevan janan ja kertoo sen päissä olevat vastakkaiset mielipiteet. Opettaja pyytää koko ryhmää asettumaan janalle seisomaan siihen kohtaan, mikä vastaa heidän omaa mielipidettään asiasta. Kun ryhmä on asettunut janalle, opettaja voi kysellä heiltä, miksi he asettuivat juuri sille kohdalle janaa. Luokan voi jakaa myös janalta kahteen ryhmään ja laittaa väittelemään keskenään kahdessa roolissa. Vaihtakaa myös rooleja.

Kaksi ryhmää – kaksi roolia

Kaksi henkilöä (esim. George ja Lennie tai Curley ja Curleyn vaimo tai Curleyn vaimo ja Lennie...) ovat vastakkain ja muu ryhmä jakaantuu kahdeksi ryhmäksi heidän taakseen. Ryhmän jäsenet kuiskaavat vuoronperään ”edustajilleen”, mitä näiden tulee sanoa vastapäätä olevalle henkilölle. Henkilö toimii ryhmän äänitorvena.

Kuuma tuoli

Ohjaaja on kirjoittanut roolihenkilöiden nimiä lapuille (George, Lennie, Curley, Curleyn vaimo...). Oppilaat on jaettu pieniin ryhmiin. Jokainen ryhmä ottaa yhden lapun ja keskustelee siinä olevasta henkilöstä hetken. Sen jälkeen ohjaaja pyytää jokaisesta ryhmästä yhden vapaaehtoisin istumaan luokan edessä oleviin tuoleihin. Kukin heistä ottaa roolin, joka oli oman ryhmän lapulla. Muut osallistujat ja ohjaaja

esittävät tuoleissa istuville kysymyksiä, joihin he vastaavat roolissa. Roolihenkilöltä kysytään kysymyksiä hänen taustastaan, ajatuksistaan, tunteistaan jne. Tuolilla istuva henkilö vastaa kysymyksiin roolihenkilönä. Kuumassa tuolissa vastataan suoraan niin kuin ajatellaan. Ohjaaja voi myös olla mukana kuumassa tuolissa ja vastata roolissa kysymyksiin.

Kätketyt ajatukset

Yksi ryhmän jäsen liikkuu ja puhuu Georgen roolissa Lennielle samaan aikaan, kun toinen ryhmän jäsen sanoo, mitä George todella ajattelee. Voidaan tehdä harjoitus myös siten, että Curleyn vaimo puhuu Curleyle. Tämä harjoite voidaan tehdä myös kuumassa tuolissa niin, että tuolissa istujan takana on toinen henkilö, joka kertoo tuolissa istujan ”todelliset” ajatukset.

Improvisaatio pienryhmissä

Valitaan näytelmästä 4-6 ryhmäläisten mielestä olennaista kohtausta. Pienryhmät esittävät improvisoiden omat tulkintansa näistä kohtauksista. Tässä harjoituksessa voidaan käyttää myös roolin vaihtoa, jolloin esim. Georgen ja Lennien rooleja vaihdetaan ratkaisevalla hetkellä.

Harjoitukseen voi lisätä myös forumteatterin elementtejä, jossa pienryhmä esittää kohtauksen uudelleen. Kun joku katsojista ajattelee, että kyseisessä tilanteessa voisi toimia toisinkin, hän kohottaa kätensä tai hihkaisee. Kohtaus uusitaan. Myös vaihtoehtoisen toimintatavan esittäjä voi tulla kohtaukseen mukaan ja kokeilla muutosta käytännössä. Kohtausta voidaan myös kelata eteenpäin tai se voidaan toistaa hidastettuna - myös uusia henkilöhahmoja voidaan tuoda mukaan uutta ratkaisua etsittäessä.

Kohtauksia eri tyyllilajeilla

Näytelmän kohtauksia voidaan kokeilla esittää myös eri tyylikeinoin:

antiikin teatteri kuoroineen ja naamioineen, commedia dell’arte, brechtiläinen teatteri vieraannuttamiskeinoineen (esimerkiksi väliin laulua, kertojan selostusta), saippuaoppera, slapstick-komedia, tanssiteatteri, performanssi...

Tämä harjoitus voi jossain vaiheessa keventää raskaan aiheen käsittelyä.

Vaihtoehtoinen lopetus – Lennien oikeudenkäynti

Näytellään yhdessä fiktiivinen oikeudenkäynti Lennietä vastaan, jos hänet olisi saatu kiinni. Ryhmäläiset esittävät henkilöahmoja: Lennie, asianajaja, syyttäjä, todistajia (George, Curley, muita kyläläisiä), tuomari ja lautamiehet. Tätä harjoitusta voi puvustaa kevyesti (esimerkiksi tuomarille musta hattu päähän). Toinen ryhmä voi näytellä Georgen oikeudenkäynnin. Yhteiskuntaopin tietoutta Suomalaisesta oikeuslaitoksesta voidaan käyttää tämän harjoitteen apuna, harjoitteen voisi tehdä esimerkiksi oikeustalovierailun jälkeen.

Lööppi

Tehdään ryhmässä lööppi tarinan traagisista surmista. Luetaan lööpit ääneen ja keskustellaan ryhmien valinnoista.

Liikkumattomat patsaat

Tehdään näytelmän tärkeät kohtaukset liikkumattomina patsaina ryhmässä. Päätetään ryhmässä, mikä oli näytelmän käännekohta ja tehdään se patsaana. Patsaat voivat olla eri kohdista. Keskustellaan erilaisista tulkinnoista.

Intiaanipokeri

Näytelmän roolihahmo Krooks on kirjassa ihonväriltään musta ja kaikki muut välttelevät häntä, kunnes Lennie menee hänen luokseen. Intiaanipokerin kautta voitte tarkastella valta-asetelmia ylemmän ja alemman statuksen (valta-aseman) esittämisen kautta. Jokainen nostaa pelikortin, laittaa sen otsalleen niin, että muut näkevät kortin, mutta hän itse ei. Käyttäytyään toisten statuksen mukaisesti: pieni kortti tarkoittaa alastatusta ja suuri kortti ylästatusta. Pyritään arvaamaan oman kortin numero toisten käyttäytymisen perusteella.

Liioittelupiiri

Millaisesta paikasta/miljööstä hahmot unelmoivat? Entä mitä tarkoittaa luuserius? Mitä se on? Onko luuserius sitä, että ei ole enää haaveita? Unelmilla on elämäämme valtava vaikutus. Tehdään keskustelun jälkeen ”Liioittelupiiri”-harjoite unelmista, jossa ollaan yhdessä ringissä ja tarkoitus on liioitella yksi kerrallaan edellisen puhujan lausetta. Vuoro kiertää myötäpäivään. Aloitetaan aivan pienistä haaveista ja yksi kerrallaan kasvatetaan haaveet valtavan suuriksi.

Tunnejana

Ohjaaja pyytää osallistujia pohtimaan, millaista työskentely draamatehtävien parissa oli ja sijoittumaan janalle, jonka ääripäät ovat mukavaa ja tylsää.